

در پژوهش تبیین نقش آموزش و پرورش در مهندسی فرهنگی کشور عنوان شد:

آموزش و پرورش نباید نسبت به تحولات فرهنگی جامعه بی تفاوت باشد

پژوهش تبیین نقش آموزش و پرورش در مهندسی فرهنگی کشور توسط دبیرخانه شورای عالی انقلاب فرهنگی منتشر شد.

به گزارش گروه دانشگاه ایسکانیوز از مرکز خبر شورای عالی انقلاب فرهنگی، پژوهش تبیین نقش آموزش و پرورش در مهندسی فرهنگی کشور توسط دبیرخانه شورای عالی انقلاب فرهنگی منتشر شد. پژوهش حاضر با هدف شناسایی و تبیین نقش آموزش و پرورش در مهندسی فرهنگی کشور انجام شده و از آنجاکه امروزه، آموزش و پرورش دوره گذار از وضع موجود به سوی آموزش و پرورش تحول یافته بر مبنای سند تحول بنیادین را سپری می‌کند، در این پژوهش هدف از آموزش و پرورش، نظام تربیت رسمی و عمومی مبتنی بر سند تحول بنیادین آموزش و پرورش (مصوب شورای عالی آموزش و پرورش و شورای عالی انقلاب فرهنگی) است.

همچنین مراد از مهندسی فرهنگی، سند نقشه مهندسی فرهنگی کشور مصوب شورای عالی انقلاب فرهنگی است.

در بخش مربوط به نوع و شیوه این پژوهش آمده است: روش این پژوهش از نوع توصیفی و در طبقه‌بندی تحقیقات بر اساس هدف، از نوع پژوهش‌های کاربردی است و داده‌های مورد نیاز این پژوهش از نوع کمی و کیفی (آمیخته) که با مراجعه به اسناد و نوشتارهای مرتبط، مصاحبه نیمه‌ساختارمند و سوالات مدیریت شده، هم‌اندیشی با خبرگان، متخصصان و کارشناسان موضوعی، جمع‌آوری شده است.

در بخش مربوط به جامعه آماری نیز چنین آمده است: جامعه آماری پژوهش با توجه به نوع طرح و پرسش‌های پژوهشی آن، به شرح متخصصان و صاحب‌نظران موضوعی، مدیران، معاونان و کارشناسان حوزه ستادی آموزش و پرورش، منابع اطلاعاتی و اسناد کتابخانه‌ای و فرادستی مرتبط با موضوع و پژوهش‌ها و تحقیقات مرتبط با موضوع بوده است.

برای نمونه‌گیری از روش نمونه‌گیری هدفمند استفاده شده و بر این اساس نمونه‌آماری پژوهش شامل بیست نفر از صاحب‌نظران و متخصصان موضوعی و بیست نفر مدیران، معاونان و کارشناسان مجرب حوزه ستاد آموزش و پرورش می‌باشند و تعداد پانزده جلسه هم‌اندیشی نیز با حضور نمونه‌آماری پژوهش تشکیل شده و همچنین جهت تجزیه و تحلیل داده‌ها در پژوهش حاضر و پاسخگویی به سوال‌های پژوهش به تناسب از تحلیل‌های آماری و منطقی و بر اساس الگوی ترکیبی کرسول و کلارک استفاده شده است.

در این پژوهش سعی شده تا به کمک یک جمع‌بندی منسجم از کلیات و مبانی نظری پژوهش و بالاخص با استفاده از داده‌ها و اطلاعات پژوهش؛ پاسخ‌های روزآمد سؤال‌های پژوهشی مورد بررسی و کنکاش قرار گیرد که پس از استنتاج، مدل مفهومی پیشنهادی و پیشنهادات اجرایی (راهکارها) مورد نظر ارائه شد.

در ادامه این پژوهش نیز چنین آمده است؛ یافته‌های این پژوهش مؤید آن است که ارتباط وثیق و معناداری بین این دو سند مصوب وجود دارد و تحقق اهداف و مفاهیم سند تحول بنیادین آموزش و پرورش می‌تواند دستیابی به بخش قابل توجهی از اهداف و مأموریت‌های نقشه مهندسی فرهنگی را تسهیل و تسریع کند.

همچنین یافته‌های این پژوهش تاکید دارد که برای تحقق اهداف و الویت‌های نقشه مهندسی فرهنگی مبتنی برآموزه‌ها و معارف اسلامی، می‌توان و می‌باید، اجرای سند تحول بنیادین آموزش و پرورش را در اولویت قرارداد و با عزم ملی به تحول از آموزش و پرورش موجود، به عنوان نظام آموزشی به نهاد فرهنگی تربیتی اهتمام ویژه ورزید تا دستیابی به اهداف نقشه مهندسی فرهنگی، با سرعت فزونتر، عمومیت یافته و پایدارشود.

این پژوهش می‌افزاید: در عصر حاضر و با توجه به پیرنگ شدن نقش و کارکرد فرهنگ در تمام عرصه‌ها و حوزه‌های سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی یکی از وظایف و ماموریت‌های دولت‌ها، سیاست گذاری فرهنگی و ساماندهی امور فرهنگی کشورها است.

همچنین در تشریح مفهوم مهندسی فرهنگی نیز آمده است مهندسی فرهنگی در هر کشوری، با توجه به قوانین حاکم و شرایط خاص آن کشور بر عهده گروه‌ها، سازمان‌ها یا افراد خاصی قرار داده می‌شود و در کشورمان این امر مهم از سوی مقام معظم رهبری مدظله العالی بر عهده شورای عالی انقلاب فرهنگی قرار گرفته است. ایشان در این زمینه می‌فرمایند: شورای عالی انقلاب فرهنگی را در واقع باید اطلاق فرمان فرهنگی کشور یا ستاد عالی فرهنگی و علمی دستگاه‌های کشور اعم از دستگاه‌های فرهنگی و سایر دستگاه‌ها و مرکز مهندسی فرهنگی کشور به حساب آورد. (مقام معظم رهبری، ۱۳۸۱) همچنین می‌فرمایند: مهندسی فرهنگی کشور منحصرأ توسط شورای عالی انقلاب فرهنگی امکان پذیر است.

ممکن است گمان شود که آیا با توجه به دستگاه‌های مختلف در کشور، مانند مجلس شورای اسلامی، دولت یا مجمع تشخیص مصلحت، آیا باز هم باید مهندسی فرهنگی را از شورای عالی انقلاب فرهنگی توقع داشت؟ مقام معظم رهبری در این زمینه می‌فرمایند: این مجموعه (شورای عالی انقلاب فرهنگی) در کشور، بی بدیل است، در مدیریت راهبردی فرهنگی، ما به غیر از این مجموعه، هیچ مرکزی را در کشور نداریم. بخش‌های مختلف چه دولت، چه مجلس، چه حتی مجمع تشخیص مصلحت، وظایفی دارند اما هیچ کدام وظیفه‌ای را که این شورا بر عهده دارد، بر عهده ندارند. (مقام معظم رهبری، ۱۳۸۱)

در بخش دیگری از این پژوهش در ذیل عنوان آموزش و پرورش در نگاه مقام معظم رهبری مدظله العالی نیز آمده است: هدف فشار دشمن در جبهه نظامی - سیاسی و اقتصادی، فقر (و ضربه زدن) در جبهه فرهنگی است..... اگر آمریکا به این نتیجه برسد که می‌توان آموزش و پرورش ایران را چنان تغییر داد که در چند سال آینده از انقلاب خبری نباشد، دیگر اصراری بر محاصره اقتصادی خود نخواهد داشت. (دیدار با مسئولان آموزش و پرورش کشور، ۲۵/۵/۱۳۶۳)

جامعه اسلامی برای خنثی کردن نقشه‌های دشمنان پس از امدادهای غیبی الهی به آموزش و پرورش و معلمان متعهد و دلسوز و دانش‌آموزان که سرمایه‌های انقلابند، چشم دوخته‌اند. (دیدار با وزرای آموزش و پرورش، ۲۴/۶/۱۳۶۱)

بعد از تبیین نقش و جایگاه آموزش و پرورش از دیدگاه مقام معظم رهبری (مدظله العالی) اهداف فرهنگی نظام جمهوری اسلامی ایران به استقلال فرهنگی، ایجاد محیط با نشاط اجتماعی و زندگی فعال، ایجاد محیط مساعد برای رشد فضایل اخلاقی، بازشناسی و نگاه بانی از میراث اسلامی و ملی، بالا بردن سطح دانش، بینش، معرفت و قوت تحلیل و تدقیق جامعه در دو سطح عوام، خواص، بسط پیام انقلاب اسلامی در جامعه و جهان، آموزش و پرورش و تربیت بدنی رایگان برای همه در تمام سطوح، پرورش کیفی نظام آموزشی کشور، تجلی ابعاد خداگونگی انسان و رشد انسان در حرکت به سوی نظام الهی، تقویت زبان و ادب فارسی، تقویت و احیای هنر سازنده و سازگار با تعالیم اسلامی، حفاظت محیط زیست و حراست از میراث فرهنگی، حفظ و احیای دستاوردهای تمدن اسلامی و ایرانی، حل مسئله اقتصادی با تصحیح فرهنگ عمومی، رسیدن به تمدن اسلامی، ایرانی آباد و الگو برای کشورهای اسلامی، قطع وابستگی فکری به غرب و همبستگی ملی دسته‌بندی می‌شود.

همچنین دولت جمهوری اسلامی ایران در چارچوب قانون اساسی، آرمان‌های حضرت امام خمینی (ره)، رهنمودهای مقام معظم رهبری، اصول و سیاست‌های فرهنگی مصوب شورای عالی انقلاب فرهنگی و سند چشم‌انداز کشور و بر اساس این منابع، اهداف فرهنگی را پیگیری می‌کند.

در ادامه گزارش از بین ۷۰ هدف فرهنگی، اهدافی که مرتبط با نظام آموزش و پرورش هستند، به تصویر کشیده شده است. در بخش مربوط به نتایج کلی تبیین نقش آموزش و پرورش در مهندسی فرهنگی کشور نیز چنین آمده است: همان‌طور که مشاهده شد مولفه‌های ۱۰گانه موثر در طراحی و تحقق مدل مفهومی پژوهش با توافق بالایی مورد تایید قرار گرفته‌اند این بدان معنی است که اکثر خبرگان و صاحب‌نظران موضوعی، مدیران، معاونان و کارشناسان عقیده دارند که با در دست داشتن سند تحول بنیادین آموزش و پرورش و نقشه مهندسی فرهنگی می‌بایست شرایط و زمینه‌های لازم مدل مفهومی پیشنهادی فراهم شده تا نظام آموزشی (مدرسه ای) با ویژگی‌های مدل مفهومی، تحقق یابد و همچنین مبتنی بر نتایج حاصل از انطباق سازی سند و نقشه و با توجه به محورهای مشترک بیان گردیده ذیل مباحث مبانی، ارزش‌ها، اصول، چشم‌انداز، اهداف کلان، اولویت‌های فرهنگی و راهبردهای کلان بین نقشه مهندسی فرهنگی و سند تحول بنیادین آموزش و پرورش؛ می‌توان بیان داشت که قرابت زیادی بین مبانی نظری این دو سند وجود دارد.

اگر فرهنگ را تجلی باورها، ارزش‌ها و رفتار آدمیان بدانیم که به صورت فردی و جمعی بروز کرده و در نمادها و نموده‌ها متعین می‌شود، باید گفت تحقق مهندسی فرهنگی نیازمند ساماندهی و باز مهندسی اندیشه‌ها، افکار و رفتار انسان‌ها است. مناسب‌ترین و مستعدترین سن برای سامان بخشی و اصلاح افکار و رفتار انسانها، سنین کودکی و نوجوانی است، زمانی که شخصیت افراد هنوز شکل ثابت نگرفته و سلب و انعطاف ناپذیر نشده است.

انقلاب اسلامی ایران، انقلاب فرهنگی مبتنی بر آموزه‌های وحیانی و معارف اسلامی و ایران، کشور چندفرهنگی با اقوام و خرده فرهنگ‌های مختلف است فلذا تمام دستگاه‌ها و نهادها، به ویژه نظام‌های آموزشی، نمی‌توانند نسبت به این واقعیت و وجود دفرهنگ ملی و خرده فرهنگ‌ها و ماموریت فرهنگی، بی تفاوت باشند و رسالت خطیر خود را در این زمینه انجام ندهند.

آموزش و پرورش، تنها نهاد رسمی و عمومی است که به مدت ۱۲ سال از بهترین سنین تربیت پذیری و شخصیت پذیری اکثریت قریب به اتفاق آحاد جامعه را در اختیار دارد و می‌تواند همچون کارخانه انسان سازی عمل کند و ارتباطات و تعاملات در این نهاد، دوسویه و رودررو بوده و با توجه به نقش الگویی معلمان و شرایط سنی دانش آموزان برای الگو پذیری، این تعامل، تعامل ناهم‌تراز بین مربی و متربیان است.

تعلیم، تربیت، آموزش و پرورش، هم مقوله فرهنگی است و هم در بستر فرهنگ جامعه جریان می‌افتد، لذا نمی‌تواند و نمی‌باید نسبت به تحولات فرهنگی جامعه بی تفاوت باشد البته باید گفت بخش اعظم فرهنگ پذیری افراد جامعه از طریق نظام آموزشی شکل می‌گیرد و از طریق این نهاد، مواریت فرهنگی به نسل جوان منتقل می‌شود.

رویکرد حاکم برسند تحول، رویکرد فرهنگی تربیتی است و تمام سیاست گذاری‌ها، تصمیم گیری‌ها، برنامه ریزی ها و اجرای برنامه ها باید مبتنی بر این رویکرد اتخاذ و اجرا شوند؛ دربیانیه ماموریت، رسالت آموزش و پرورش، قوام بخش فرهنگ عمومی و تعالی بخش جامعه اسلامی براساس نظام معیار اسلامی معرفی شده است.

در صورت اجرای سنتحول، تحولات اساسی و بنیادین در آموزش و پرورش اتفاق خواهد افتاد. یکی از مهمترین این تحولات و چرخش‌ها، تبدیل نظام آموزشی به نهاد فرهنگی-تربیتی است. یعنی نهادی که زمینه تربیت پذیری دانش آموزان را متناسب با اقتضائات فرهنگ اسلامی-ایرانی فراهم می‌آورد.

سازه‌های مفهومی اصلی سند تحول، با رویکرد فرهنگی تربیتی تعریف شده‌اند. از جمله واژه تربیت که هسته مرکزی و سخت هسته مفاهیم سند تحول است، کاملاً فرهنگی تعریف شده و تمام مؤلفه اصلی فرهنگ، نظیر حیات طیبه، هویت، شایستگی، ارزش‌ها، نظام معیار اسلامی... در آن وجود دارد. به بیان دیگر، مفهوم فرهنگ و مفهوم تربیت وابستگی مفهومی و همبستگی معنایی بالا و فراوانی با هم دارند.

یافته‌های این پژوهش، وابستگی بالا و معنادار مبانی نظری و برنامه‌های عمل سنتحول بنیادین و نقشه مهندسی فرهنگی را به خوبی و آشکارا تأیید کرده است و قرابت و همبستگی بالای این ۲ مصوبه شواری عالی انقلاب فرهنگی را اثبات کرده است.

تحولات فرهنگی و تربیتی، زمان بر و دیربازده است و باید هوشمندانه و با صبوری کامل، نسبت به کاشت دانه‌های فرهنگ و تربیت و مراقبت و صیانت از آنها اقدام کرد.

انتهای پیام/